

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Biudžetinė įstaiga, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius, tel. (8 5) 266 2304, faks. (8 5) 266 2317
el. p. generaline.prokuratura@prokuraturos.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288603320

LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINĖ PROKURATŪRA

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
rastine@tm.lt

2022-04- Nr. 17.2.-

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 22-4904

Susipažinę su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 170³ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIVP-1373“ projektu Nr. 22-4904, palaikome poziciją pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 170³ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-1373 (toliau – BK projektas), kuriuo Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – BK) siekiama įtvirtinti baudžiamąją atsakomybę už karo propagandą, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui BK projektą tobulinti atsižvelgiant į nutarimo projekte nurodytas pastabas bei šiuos pasiūlymus:

1. BK projekte siūloma 170³ straipsnio sudėtyje įtvirtinti objektyvųjį nusikaltimo sudėties požymį „rėmė“. Siūlytina šio požymio atsisakyti, nes jis gali būti suprantamas plačiau – kaip finansinis rėmimas, rėmimas veiksmais ar teikiant kokią nors pagalbą agresoriui, taip pat sudaro prielaidas traukti baudžiamojon atsakomybėn ir, pvz. už rusiško kuro ar rusiškos prekės pardavimą įsigijimą. Manytina, kad dispozicijoje esant sąvokai „pritare“, sąvoka „rėmė“ yra perteklinė.

2. BK projekte siūloma įtvirtinti naują sąvoką „agresyvus karas“. Nesant sąvokos išaiškinimo siūlomas reglamentavimas labai apsunkintų propagandos įrodinėjimą, nes suponuotų pareigą įrodyti, jog propaganda buvo susijusi ne su viešu pritarimu bet kokiam karui, pažeidžiančiam tarptautinės teisės principus, bet tik agresyviui. Be to, karas jau pats savaime yra agresija, pasireiškianti ar galinti pasireikšti pačiomis įvairiausiomis formomis, iš kurių nė vieni negali būti pritariama. Manytina, kad toks vertinamojo pobūdžio privalomas požymis yra perteklinis.

3. Pertekline laikytina ir BK projekte siūloma sąvoka „pagrindiniai tarptautiniai teisės principai“. Jei tokia tarptautinės teisės principų gradacija – pagrindiniai ir ne pagrindiniai – egzistuoja, tai turėtų būti nurodyta aiškinamajame rašte. Jei visgi to nėra, siūlytina naudoti sąvoką „tarptautiniai teisės principai“, nes priešingu atveju, papildomai tektų įrodinėti pačių principų prioritetų reikšmę.

4. Siūlytina svarstyti galimybę BK 170³ straipsnio 1 dalį išdėstyti taip:

„170³ straipsnis. Karo propaganda

1. Tas, kas viešai ~~skatino, rėmė ar pritarė agresyviui karui~~ **pritare genocidui, agresijai, draudžiamai karo atakai** ar kitokiam ginkluotos jėgos panaudojimui, pažeidžiančiam pagrindinius tarptautinės teisės principus, **taip pat tas, kas viešai skatino ar kurstė genocidą, agresiją, draudžiamą karo ataką ar kitokį ginkluotos jėgos panaudojimą, pažeidžiantį pagrindinius tarptautinės teisės principus, taip pat juos neigė ar šturkščiai menkino,**

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.“

Genocido sąvokos įvedimas šiame straipsnyje nesikirstų su BK 170² straipsnyje vartojama sąvoka, nes joje kalbama apie jau pripažintą (t. y. vykusį praeityje) genocidą, o BK 170³ straipsnyje siūloma drausti vykstantį ar ateityje vyksiantį genocidą.

5. Manytina, kad asmens atsakomybė už karo propagandą turėtų apimti ne tik karą, kuris dar nevyksta, bet ir tuos atvejus, kai karas jau vyksta. Manytina, kad siekiant nustatyti baudžiamąją atsakomybę už vykstančio ar galimai vyksiančio karo propagandą, pakanka papildyti BK 170² straipsnio 1 dalies dispoziciją.

Be to, tikslinga galiojančio BK 170² straipsnio norma „<...> tas, kas viešai pritarė SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ar prieš Lietuvos Respublikos gyventojus <..>“. Tokia formuluotė suponuoja, kad tas, kas viešai pritarė, pvz. SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lenkijos ar Prancūzijos Respublikas, ar nusikaltimus jų teritorijoje, nepadarė nusikaltimo. Tokia formuluotė susiaurina ir iškreipia šio straipsnio paskirtį ir tikslus.

Atsižvelgiant į tai, siūlytina pakeisti BK 170² straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tas, kas viešai pritarė Lietuvos Respublikos ar Europos Sąjungos teisės aktais arba įsiteisėjusiais Lietuvos Respublikos ar tarptautinių teismų sprendimais pripažintiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams arba karo veiksmams, pažeidžiantiems tarptautinės teisės principus, juos neigė ar šiurkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešoji tvarka, taip pat tas, kas viešai pritarė SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ar prieš Lietuvos Respublikos gyventojus genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, arba 1990–1991 metais įvykdytiems kitiems agresiją prieš Lietuvos Respubliką vykdžiusių ar joje dalyvavusių asmenų labai sunkiems ar sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikai arba labai sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikos gyventojams, juos neigė ar šiurkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešoji tvarka, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.“

Generalinė prokurorė

Nida Grunskienė